



CHCI SE ROZVÉST, DĚDO

Rozvedeme se. Takhle už to dál nejde. Ještě je čas zkusit nový život. Tyhle věty vyslovuje čím dál víc padesátníků a starších. Trend už má svůj název: grey divorce, šedivý rozvod.

Sedivý rozvod, to je v podstatě hloupý název. Protože ti, kteří se ve věku padesát a výš rozvádějí, nemají šedivé vlasy. Naopak, dámy jsou pečlivě nabarvené, mladistvě vyhlížející. U mužů je možné nanejvýš podotknout, že jde o přitažlivě prošedivělé džentlmeny v nejlepších letech. Výrazy šediny, stáří či nemoci jsou přímo sprostá slova. Při šedivých rozvodech jde o to, začít nový život, přesněji začít opravdu žít. Co si pod tím představíte? Těžko říct, ale otázka nabízí spoustu variant odpovědí.

Podle Českého statistického úřadu se v roce 1991 po dvaceti a více letech manželství rozvádělo jen třináct procent párů. O deset let později devatenáct procent a nyní je to kolem třiceti procent. Na celkovém počtu rozvodů se sedmi procenty podílejí manželství, která se rozpadají po třiceti a více letech.

Totéž, co se děje v Česku, sledují demografové a statistici už delší dobu i jinde. Ve Spojených státech se za posledních třicet let počet rozpadajících se dlouhodobých manželství zdvojnásobil. Francouzský státní ústav pro demografický výzkum zveřejnil, že podíl rozvodů lidí starších šedesáti let se za třicet let ve Francii zvýšil o pětadvacet procent.

CO S DVACETI LETY?

Pryč je doba, kdy si ženy stěžovaly jedna druhé na chodbě nebo u kávy, že ten jejich zestárl a už jenom mručí a sedí u televize. Pánové už nad pivem v hospůdce neřikají, že si raději dají ještě jedno, jen aby nemuseli domů, protože ta jejich je hádavá, přibrála a už s ní není žádná legrace. Heslo čím dál většího množství lidí kolem padesátky nyní je: nestěžovat si, že doma není láska, vzrušení a zábava, ale změnit život. Protože už není tak dlouhý, jak se zdálo kdysi.

Proč to spolu nemůžete nějak doklepat?

Když jste spolu tak dlouho, přece to už vydržíte.

Mami, tati, to přece nemyslíte vážně!

Babička se rozvádí s dědou? Tak to je hustý! Zešileli?



To chcete být sami? Proč? Samota je na stará kolena přece nejhorší.

To jsou věty, které v takových situacích zaznívají nejčastěji. Věty, které nejlépe vystihují, jak rozdílné je vnímání času, když je člověku dvacet či třicet a když padesát a víc. Protože když chce člověk změnit život v padesáti či šedesáti, má přece před sebou klidně ještě třeba dvacet let života, který může naplnit, jak bude chtít.

„Dvacet let je přece dlouhá doba,“ říká Táňa Havlíčková, módní poradkyně, která se při práci setkává se spoustou žen různého věku. „Vzpomeňme si, co pro nás bylo dvacet let, když nám bylo kolem dvaceti. Co všechno jsme za tu dobu stihly. Za dvacet let lidé vychovávají děti, postaví domy, vybudují si postavení v práci, procestují různé země. Ale když má před sebou dvacet let života člověk v šedesáti, okolí mu naznačuje: Teď už jen sed, nic nedělej, o nic se nestarej. To je přece divné. Dvacet let se dá naplnit

spoustou zajímavých zážitků, ať je vám dvacet, čtyřicet, nebo šedesát. Dnes je vlastně šedesátka střední věk. Starších lidí přibývá a přibývat bude, takže tím se bude společnost přirozeně sama měnit.“

Táňa Havlíčková sama je příkladem toho, o čem mluví. V životě se nebála udělat razantní změny. „V padesáti sedmi jsem začala novou kariéru módního poradce, když mě už přestalo bavit být módní návrhářkou. A protože jsem už měla nadhled a sebedůvěru, kterou dvacátnice opravdu nemají, moje práce vzkvétá. Žiju sama, mám kolem sebe tým bezva lidí, kteří jsou většinou o generaci mladší, a cítím se mnohem lépe než v těch dvaceti či třiceti.“

Jeden rozvod dvou téměř šedesátníků nedávno skončil takhle. Muž si koupil jednopokojový byt a ten původní, třípokojový, velkoryse zanechal ženě. Ta rok po rozvodu přišla o dobře placenou práci, takže zjistila, že bydlení není schopna utáhnout. Přesněji je schopna, protože si

další práci našla, ale za málo peněz, takže jí nezbyvá téměř nic na zábavu, na cestování.

„Vlastně si nemůžu dovolit to, co jsem od nového života čekala. Sedím doma jako předtím, jen s tím rozdílem, že už nemůžu nadávat, že tam sedím proto, že můj muž je moula, který nikam nechce vyrážet. Ale nelituju. Je teď jen na mně, jak se svým životem naložím, a to je pro mě motivace. Neumožňuje mi to lenošit, trápit se, utápět v pochybnostech, jaké by to bylo, kdyby. Motivuje mě to přivydělávat si, tudíž se setkávám s novými lidmi. Můj život je náročnější, ale pestřejší,“ vypráví.

Její muž přiznává, že si novou životní fázi také představoval jinak. „Zpočátku jsem si trochu zařádl na seznamkách. Po roce mě ale schůzky s novými ženami začaly unavovat. Nejhorší totiž bylo, že to samozřejmě byly rozvedené dámy. Hledaly akčního partnera, který s nimi bude cestovat, chodit na výstavy a do divadel. Tedy očekávaly přesně to, co moje bývalá žena. To, kvůli čemu jsme si nerozuměli. Na druhé straně si cením klidu, který mám, a rozhodně té změny nelituju.“

Rozvod navíc způsobil, že se s nimi přestal stýkat jejich syn. Prostě ho rozvod rodičů po víc než třicetiletém manželství šokoval. Usoudil, že takovým nezodpovědným lidem přestane svěřovat své dvě děti. I to je důvod, proč si rodina přeje zůstat v anonymitě.

ZMĚNIT LOKÁL

Ale není vždy tak chmurno, mnohé šedivé rozvody opravdu končí novým dobrodružstvím. Svědčí o tom údaje Českého statistického úřadu: v roce 2014 bylo při 790 svatbách v Česku ženichovi víc než 65 let. Ve stejném roce bylo uzavřeno přes 2 300 sňatků, kdy byli snoubenci a snoubenky starší padesáti let. Tyto údaje jsou v posledních letech plus minus stejné.

Povídám si s psychologem Jeronýmem Klimešem. Snažím se vypátrat, čím to je, že mnohé ženy po padesátce odvážně mění zaměstnání, styl oblečení, účes i muže. Směle partnerům oznamují, že se chtějí rozvést,

zatímco jejich matky se v tomto věku trásly hrůzou při předstávě, že by si snad manžel našel mladší ženu a opustil je.

Opravdu se posouvají věkové hranice? Skutečně jsou nyní ženy v padesáti letech v takové duševní a fyzické kondici, jako dřív byly třicátnice, a to se odráží na tom, jak chtějí žít?

„Ale prosím vás! Co se posouvá?“ reaguje Klimeš. „Klimakterium přece přichází u žen ve stále stejnou dobu. Dožíváme se taky přibližně pořád stejného věku. Lékaři sice dokážou posunout čas, kdy zijeme v dobré kondici, ale doba dožití se až tak extrémně neprodlužuje. Podstatou většiny rozvodů je nespokojenost. Když je člověk nespokojený, chce změnit lokál. Pro tu změnu hledá argument, a tak říká, že je mu padesát a chce dožít život jinak.“

Má na to vliv, že stále slyšíme a čteme o tom, jak je třeba být na stará kolena aktivní, veselý, zamilovaný? Mám pocit, že

pořád vidím titulky typu Začněte po šedesátce nový život nebo Zamilování sedmdesátníci a podobně.

HONBA ZE PŘELUDEM

„Nejhorší je, když spoléháme na to, co nám říká někdo jiný,“ míní Jeroným Klimeš. „Je to jako fata morgána. Jako když v poušti vidíme na vlastní oči oázu, a ona tam není. Kvůli předstávě, že náš život bude lepší, jsme schopni skočit z okna. Pak zjistíme, že to byl jen ten přelud. Sázíme totiž na city, na intuici. Myslíme si, že štěstí v partnerství přijde samo. Když klavírista hraje na piano a chce být výborný, bere se za samozřejmost, že musí neustále cvičit, neustále na sobě pracovat. V partnerství je to totéž. Musíme na něm pracovat, zlepšovat se. Jenže my si myslíme, že všechno přijde samo.“

Když se psychologa Klimeše ptám na rozvody dlouhodobých manželství, odpovídá mi

otázkou: „A jaký druh rozvodů myslíte?“ Rozděluje totiž pozdní rozvody do několika druhů.

Za jedním z nich je takzvaný syndrom prázdného hnízda. Což je poměrně známé označení pro případy, kdy žena měla čas naplněný péčí o děti a o domácnost. Děti dospěly, odstěhovaly se a vedou vlastní život. Žena má pocit, že její život se stal nudný a ztratil smysl. Chce ho změnit. Klimeš má k tomu tuto větu: „Dřív, když žena přišla o roli mateřskou, přirozeně přecházela do role babičkovské. Dnes ale babičky chtějí začít randit se svými manželi.“

Další druh pozdního rozvodu: nespokojený je muž. U něj nejde o to, že by se hroutil, protože jsou děti dospělé a odstěhované. To je mu jedno. Hrouť se z toho, že život už bude pořád jen stejný. Z práce domů a zase do práce a pak už ani ta práce, jen domov s manželkou. Zkrátka že je z něj stárnoucí tuctový kus pomalu, ale jistě přecházející

**ŽIVOT UŽ
BUDE POŘÁD
JEN STEJNÝ.
Z PRÁCE
DOMŮ A ZASE
DO PRÁCE
A PAK UŽ ANI
TA PRÁCE,
JEN DOMOV
S MANŽELKOU.**

INZERCE

AŽ 400 000 KČ NAVÍC KE KAŽDÉ HYPOTÉCE

Půjčte si třeba na vybavení bytu
za stejnou sazbu.

HYPOTÉKA BEZ POPLATKŮ

NA PARTNERSTVÍ ZÁLEŽI



Úvěr je bez poplatků za zpracování a ocenění nemovitosti. Nabídka platí pro hypotéky do výše 80 % hodnoty zajištění s fixací úrokové sazby na 3–5 let, při podání žádosti od 1. 3. do 8. 4. 2018 a podpisu smlouvy do 18. 5. 2018. MojePojištění majetku obsahuje ochranu nemovitosti, domácnosti, odpovědnost a úrazové pojištění.

Vzorový příklad:

Výše úvěru 2 000 000 Kč, splatnost 30 let, pevná úroková sazba 2,69 % p.a., fixace 5 let, RPSN 2,73 %, celková splatná částka 2 917 590,84 Kč. 1. splátka úroků 2 092,22 Kč, 2.–359. anuitní splátka 8 117 Kč, 360. anuitní splátka 7 612,62 Kč. Jednorázové poplatky za: sjednání úvěru 0 Kč, ocenění nemovitosti 0 Kč, návrh na vklad do katastru 1 000 Kč, návrh na výmaz z katastru 1 000 Kč. Měsíční poplatky za: spravování úvěru 0 Kč, běžný účet MůjÚčet 0 Kč, el. výpisy 0 Kč. Příklad je spočítán k datu čerpání 1. 3. 2018 a termínu splácení úvěru vždy k 15. dni v měsíci. Zajištění – zástavní právo k nemovitosti, včetně pojištění nemovitosti.

800 521 521
www.kb.cz



**Sleva
30%**

na MojePojištění
majetku od
Komerční
pojišťovny



z kategorie tatík do kategorie dědek. Což je vhodný čas na pokus o razantní změnu, která kategorii dědek odsune co možná nejdál. To znamená začít cvičit, změnit po letech jídelníček, vypadat lépe a díky tomu zkusit, jestli jsem ještě schopen navázat nějakou zajímavou známost.

Máme tady i další kategorii. Jeronym Klimeš ji popisuje: „Jsou to případy, kdy se muž kolem pětadesáti či sedmdesáti rozhodne opustit svou ženu, protože je vyčítavá a hádavá. Není za tím jiná žena, je za tím především to, že muž chce mít klid.“

LÁSKYPLNÉ STÁŘÍ? ALE KDEPAK

Věřte nevěřte, ve Francii existují kurzy, ve kterých se partneři školí, jak spolu vycházet ve stáří. Přesněji jak spolu vydržet žít, když přestanou pracovat. Protože soužití v penzi je záležitost psychicky náročná. Ale neuvěříte ten, kdo neprošel fází poznávání, jaké to je, když lidé, kteří se viděli zpravidla pozdě odpoledne či večer a víkendy měli naplněné setkáními s kamarády, akcemi s dětmi či vlastními aktivitami, najednou spolu tráví celé dny od rána do večera. Když přestali chodit do práce a jsou pořád spolu. Zapomeňme na láskyplné posedávání na zápraží ruky v ruce. Zapomeňme na spokojené mlčení ve dvou a ochotné podávání si hrnečku s čajem.

Pořád jen sedíš doma, proč někam nechodíme?

Jestli si myslíš, že nám peníze vystačí na měsíc, když denně

necháš v kavárně dvě stovky, tak se šeredně pleteš.

Ty chceš jít ven takhle? V těch vytahanych teplácích? Bože, kdy se z tebe stal takový plesnivý dědek?

To už budeme jíst pořád jen zeleninové saláty? To si myslíš, že tím v sedmdesáti omládneme?

Nemyslíš, že už je ve tvém věku zbytečné, aby sis chodila barvit vlasy? Tu pětistovku bychom mohli využít mnohem lépe, ha, ha, ne?

Tak takhle ne! Že ne? Tak si přeče poslední závěrečnou fázi našeho života nikdo nepředstavuje. A opravdu jsem si při těch větách nepustila fantazii na špacír až moc.

„Případů, kdy se k sobě partneři ve vyšším věku chovají opravdu hrozně, není málo,“ říká psychiatrička Tamara Tošnerová. Tématu se věnuje i ve své knize Jak si vychutnat seniorská léta. Uvádí například: „Léta strávená ve společném manželství se mění událostmi, případně nemocemi, které se bezprostředně týkají nás i lidí kolem nás. Záleží na naší povaze a na povaze partnera či partnerky, na našich představách a bohužel i iluzích, které pokládáme za realitu. S přibývajícím věkem se však tyto iluze nemusí naplnit.“

Rozvody dlouholetých manželství se zkoumají ze všech stran, takže se jich už chytili nejen statistici, demografové a psychologové, ale také odborníci na gender. Protože

právě to je oblast, kde je o čem mluvit. Jasně je následující: žena, která se rozvádí ve vyšším věku, by měla téměř na sto procent počítat s tím, že to pro ni nebude finančně výhodné.

Analýza Národohospodářského ústavu Akademie věd ukázala, že padesátnice po rozvodu ztrácejí v průměru šestnáct procent čistého příjmu a šedesátnice čtrnáct procent. Naopak muži si zpravidla rozvodem finančně přilepší. Padesátníci o sedmnáct procent, šedesátníci o čtrnáct procent. Autoři



analýzy vycházejí z předpokladu, že partneři si v manželství své příjmy dělí a hospodaří společně. Muži mají v průměru vyšší příjmy, ale po rozvodu si je už nedělí, takže mají víc.

A když nastane důchodový věk, je pro rozvedené ženy ještě hůř. Společnost Gender Studies si nechala vypracovat studii, z níž vyplynulo, že rozvedené ženy mívají v průměru o sedm procent méně, než kdyby žily s manželem. Právě osaměle žijící seniorky patří nejčastěji do kategorie lidí ohrožených chudobou nebo v ní skutečně žijících. Stačí si to spočítat. Když má žena penzi deset tisíc, žije sama a její náklady na bydlení činí třeba šest tisíc, moc jí toho na normální život nezbude. Natož na kavárny, divadla a cestování.

Kdo ví, co by řekli na dnešní rozvody prarodiče současných odvážných lidí nad padesát, kteří věří, že zahajují novou, lepší etapu života? Jestli by jim fandili a říkali, že dobře dělají, nebo že se pomátli. Kdo ví, jestli dřív také přemýšleli, co dělat, když se spolu lidé po mnoha letech soužití nudí a nemají si co říct?

Německá psycholožka Insa Fookenová, která pozdní rozvody už pár let zkoumá, nedávno zveřejnila věty, které by možná našim prarodičům přišly k smíchu: „Ukazuje se, že některé páry už spolu nemluví. Sedí vedle sebe před televizí nebo u jídelního stolu, provádějí již zaběhnuté rituály a komunikují povětšinou pouze gesty, pohledy nebo držení těla. Slovní komunikace výrazně klesá, takže je obtížné řešit nějaké problémy. Chvilky poznání, že tohle už víc nechci, může přijít zcela náhle, bez rozpoznatelného impulsu.“

POMNÍK PRO VYTRVALCE

Tak na závěr pár vět lidí, kteří takový impuls poznali. Prostě se rozhodli k rozvodu, když jim bylo padesát a víc.

Ivana, 58 let, účetní: „Došlo mi, že to musím udělat, když jsem se muže potřetí zeptala, jestli chce jet o víkend na chatu k přátelům, nebo k dceři. A on pokaždé odpovídal: Ano. On

totiž od jisté doby na otázku, ve které bylo slovo nebo, zásadně odpovídal ano.“

Stanislav, 69 let, učitel: „Má žena byla naštvaná, kdykoliv jsem šel sportovat. Když jsem vytáhl lyže, kolo nebo si balil batoh na túru, říkala: No jo, frajer si chce dokázat, že na to ještě má. Ale pamatuj, že já ti to říkala. Já se o tebe nebudu starat, až přijdeš se zlomenou nohou. Bylo nám šedesát. Já si nepřipadal starý. Ani ona mi nepřipadala stará. Poslouchal jsem to rok dva, pak už jsem to poslouchat nechtěl.“

Petr, 58 let, živnostník: „Já jsem se zamiloval. Poznal jsem ženu, díky níž jsem získal chuť do života. Dcera se mnou kvůli tomu přestala mluvit. Manželce to, myslím, až tak moc nevadilo. Co se týká majetku, nenechal jsem ji nezaopatřenou a velmi ochotně na mé návrhy o bytu a penězích přistoupila. Nedělala mi žádné problémy, naopak

mi popřála hodně štěstí. I když ironicky podotkla, že je zvědavá, jak dlouho mi to vydrží. Jasně. Taky si kladu tu otázku. Ale i kdyby nevydrželo, ty současné pěkné roky mi za to stojí.“

Eva, 67 let, penzistka, přivydělává si jako vrátná: „Spát jsme spolu přestali někdy po padesátce, mluvit asi po pětapadesátce. Manžel mi už řadu let říkal babi. Já jemu dědo. Tak jsem jednoho dne řekla: Chci se rozvést, dědo.“

Gabriela, 59 let, obchodní zástupkyně: „Byli jsme s manželem přes třicet let. Já nechtěla, aby se ze mě stala po padesátce unavená tlustá paní. Začala jsem cvičit, změnila jídelníček, šla jsem na úpravu víček. Muž to neoceníl, naopak se mi posmíval. K ničemu jsem ho ale nenučila. A tak jsem kmitala. Sobě jsem si dělala lehké saláty, jemu jsem dál pekla krkovičky, bůčky, vytvářela domácí knedlíky. Tak, jak to měl rád. Jakékoli návrhy,

že by změnil životní styl, odmítal. Tak jsem si to představila. On jednou bude ležet s ucpanými žilami, vysokým tlakem a cukrovkou a já kolem něj budu kmitat až do smrti. Nejdřív jsem se nastěhovala ke kamarádce, pak jsem si našla podnájem. Pracuju, takže to utáhnu. A zbývá mi mnohem víc peněz, než když jsem financovala ten jeho příšerný životní styl.“

Psychologové mají k tomu všemu ještě jeden poměrně zajímavý poznatek. A sice, že dřív byla závěrečná fáze života, tedy řekněme čas, kdy odcházíme do penze, odjakživa považována za odpočinkovou. Nyní jsme si ji spojili s výrazem zážitková.

Kdo si dovede vytvářet zážitky v tomto věku po boku partnera či partnerky, s nímž žije desítky let, budiž mu vzdán hold a postaven pomník. Evidentně časem půjde o vymírající druh. ■

scarlett.wilkova@mfdnes.cz

**NĚKTERÉ
PÁRY UŽ
SPOLU
NEMLUVÍ.
SEDÍ VEDLE
SEBE PŘED
TELEVIZÍ
NEBO
U STOLU,
PROVÁDĚJÍ
ZABĚHNUTÉ
RITUÁLY.**

INZERCE



Jak rychle přivolat pomoc ve chvílích, kdy člověk potřebuje lékařské ošetření? **Ideálně aplikací Záchranka.** Stisknutím tlačítka na dotykovém telefonu odešle volající přímo záchranářům nouzovou zprávu, ve které je přesná GPS poloha, ale i zdravotní údaje, kontakty na osoby blízké a další informace.

Jednoduché řešení, které, jak se ale později ukázalo, není pro každého. Autor aplikace na to přišel ve chvíli, kdy pomoc sám potřeboval. „Mi-

nulý rok jsem se jel projet na kole a ošklivě jsem upadl a neměl si jak zavolat pomoc, vybil se mi totiž mobil. A tak mě napadlo, že by bylo dobré aplikaci Záchranka dostat i do nějakého menšího zařízení, které má velkou výdrž a je možné ho mít u sebe, i když sportujete. V té chvíli jsem začal uvažovat o chytrém náramku. Až později přišla myšlenka, že je to vlastně geniální řešení především pro seniory, kteří jsou sami doma a chytré dotykové telefony jsou pro ně španělská vesnice,“ říká Filip Maleňák.

Nápad na rozvinutí aplikace Záchranka do chytrého náramku se tak začal rozvíjet. Kromě Filipa Maleňáka se do přípravy novinky zapojila i Pavlína Zemanová, specialista na IoT (technologie internetu věcí), která se za podpory Nadace Vodafone v rámci programu Rok jinak pustila do průzkumu trhu, výběru dodavatele a návrhů technického řešení náramku.

„Cílem programu Rok jinak je propojovat lidi, kteří se mohou navzájem obohatit a přinést společnosti něco užitečného. Už deset let podporujeme finančně odborníky ze soukromého a státního sektoru, aby svými zkušenostmi pomáhali po celý jeden rok neziskovým projektům jako je Záchranka,“ vysvětluje Adriana Dergam, místopředsdkyně správní rady Nadace Vodafone a dodává: „Jsme rádi, že s Pavlínou v týmu získal Filip jednu z největších odbornic na internet věcí, jakou v Česku vůbec máme.“

Právě díky podpoře Nadace Vodafone se tak už letos před Vánoci dostanou na trh nouzové náramky s GPS senzorem, které přivolají záchranáře v kritické situaci, vyšlou informace o poloze pacienta a vytvočí linku 155. Užitečné nejen pro aktivní sportovce, ale především pro seniory. Skvělý nápad na dárek pro (pra)rodiče – a tak trochu i pro vás. Budete vědět, že s náramkem jsou v bezpečí. Tak si udělte poznámku do kalendáře na letošní podzim!

www.nadacevodafone.cz